

ZAMİRLER (ADILLAR)

- ❖ İsmi yerini tutan **kelime ve eklere zamir** denir.
- ❖ **Zamirler sadece ismin yerini tutmaz kelime gurubu hatta cümlelerin yerini de tutabilir.**
- ❖ Körle yatan şaşı kalkar, **bunu** asla unutma!
(bunu zamiri "Körle yatan şaşı kalkar" cümlesinin yerini tutmuştur.)
- ❖ **Zamirler ismin yerine kullanıldığı için isimler tüm görevlerini üstlenir. İsimler gibi çekim eklerini alırlar ve tamlama kurarlar.**

Kalem-im-i bulamıyorum.(iyelik eki+ belirtme eki)
O-n-u çantama koyduğumu hatırlıyorum.(belirtme eki- ismin -i hali)
Bu-n-lar-ı size yıllar önce söylemiştim.(-n-lar-ı çokluk eki- belirtme eki)
Buranın havası çok başkadır.(Ekler olarak tamlama kurmuş)
Onların evleri yukarıdaydı. (Ekler olarak tamlama kurmuş)

Onlardan biri buraya gelsin. (Ekler olarak tamlama kurmuş)

Benim sözüm sözdür. (Ekler olarak tamlama kurmuş)
❖ **Zamirler üzerlerine yapım eki ya da çekim eki olarak cümlede isim, sıfat, zarf olabilir.**

Ben-cil insanları hiç sevmem. (sıfat)
Ben-lik önemli bir kavramdır. (isim)
Asla **sen-siz** gitmem. (zarf)
Kendi kendi-n-e konuşuyor. (zarf)

ZAMİR ÇEŞİTLERİ

1) ŞAHİS (KİŞİ) ZAMİRLERİ:
(BEN, SEN, O, BİZ, SİZ, ONLAR)

Kişİ isimlerinin yerini tutan zamirlerdir.

Bir **ben** vardır **bende benden** içeri.
Onlar iki yıl önce taşındılar.
Sen İnegöl'ü bilmezsin.
Ben ezelden beridir hür yaşadım.
Biz vatani karşılıksız severiz.
O, oynadığı oyunla göz doldurdu.

HATIRLATMA: Şahis zamirleri cümlelerde ilgi ekini olarak tamlama kurarlar.

Benim kalemim/ senin kalemin/onun kalemi/
bizim kalemimiz/sizin kaleminiz/onların kalemleri

NOT: birinci ve ikinci tekil şahıs zamiri (ben ve sen) ismin -e hal ekini aldığıında ünlü değişimi olur.
Bana bir şeyler söyle.(Ben-e)
Sana ne söylesem. (sen-e)

2) İŞARET ZAMİRLERİ

(BU, ŞU, O, BUNLAR, ŞUNLAR, ONLAR, ÖTEKİ, BERİKİ, ÖYLESİ, BÖYLESİ, BURA, ŞURA, ORA, BURASI, ŞURASI, ORASI, DIĞERİ, ÖBÜRÜ)

Varlıkların yerlerini işaret yoluyla tutarlar.

Bu, taşındır diyerek Kâbe'yi diksem başına.

O benim milletimin yıldızıdır parlayacak.

Bunlar ne tuhaf sözler!

Öylesini görmedi bu insanlık.

Öteki seninle gelirse ben gelmem.

Burası göz göze geldiğimiz yer.

Yoldan geldim yorgunum hancı/ **Şuraya** bir yatak ser yavaş yavaş.

Orada bir köy var uzakta.

Sessizliğin **böylesi** duyulmadı.

Söyle de **diğeri** gelsin.

Buralara sık sık gelişim ondan.

UYARI-1: (O VE ONLAR)işaret zamiri ile şahıs zamiri asla karıştırılmamalıdır. İnsan isminin yerini tutuyorlarsa şahıs zamiri, insan dışı varlığın yerini tutuyorlarsa işaret zamiridir.

O, beni çağırmış.(**kişi zamiri**)

Onu masaya bırak.(**işaret zamiri**)

Onların hepsini pazardan aldım.(**işaret zamiri**)

Onların sözüyle hareket etme.(**kişi zamiri**)

UYARI-2: "BU, ŞU, BUNLAR, ŞUNLAR, DIĞER" sözcükleri insan adlarını yerini tutsa bile işaret zamiridir.

Sanırım annesini kaybetmiş **bunu** evine götür.
(**işaret zamiri**)

Şuna söyleyin müziğin sesini çok açmasın.
(**İşaret zamiri**)

Şunu kütüphaneden aldım. (**İşaret zamiri**)
Dün **bunlar** yanımızdan geçerken gülüyordu.
(**İşaret zamiri**)

Ben **şu soruyu** çözemedim. (**işaret sıfatı**)

Ben **şunu** çözemedim. (**İşaret zamiri**)

UYARI-3: "O" Sözcüğü bir ismin önüne gelip ismi işaret ediyorsa "İŞARET SIFATI" dır. İşaret sıfatları ek almaz.

Ona selam söyle.(**kişi zamiri**)

Onu bana uzat. (**işaret zamiri**)

O tuzu bana uzat. (**işaret sıfatı**)

3) BELGİSİZ ZAMİRLER

(BİRİ, BİRİSİ, KİMİ, KİMİSİ, KİMSE, KİMSESİ, TAMAMI, HEPSİ, HERKES, HİÇ, ÇOĞU, BİRÇOĞU, FALAN, FİLAN, BAZISI, BAZILARI, BİRKAÇI, BİRAZI, BAŞKASI, HER BİRİ, HİÇBİRİ, ŞEY, NİCELERİ, TÜMÜ)
Kimin yerini tuttuğu, hangi varlığı karşıladığı belli olmayan zamirlerdir.

Kimi yalnız kalmayı sever.

Herkes burada mı?

Hiçbirimiz hiçbirimizi tanımıyoruz.

Yalnızca **birkaçı** bu soruyu çözebilir.

Bazıları geceleri sevmez.

Sana **şey** diyecektim.

Falanan filanın sözüne inanma!

Adamın **kimsesi** yokmuş.

Bazısı her işini kendi yapar.

UYARI: BELGİSİZ SIFAT İLE BELGİSİZ ZAMİR KARIŞTIRILMAMALIDIR.

BELGİSİZ SIFATLAR ÇEKİM EKİ(3. TEKİL ŞAHİS İYELİK EKİ -İ, -Sİ) ALDIKLARINDA BELSİZ ZAMİR OLURLAR. ÇÜNKÜ SIFATLAR EK ALMAZ. ZAMİRLER İSMİN YERİNE KULLANILDIĞI İÇİN TİPKİ İSİMLER GİBİ ÇEKİM EKLERİNİ ALIRLAR.

Bazı çocuklar küçük yaşta çalıştırılıyor. (**belgisiz sıfat**)

Bazıları küçük yaşta çalıştırılıyor.(**belgisiz zamir**)

Birkaç kişi edebiyattan zayıf not almış. (**belgisiz sıfat**)

Birkaçı edebiyattan zayıf not almış. (**belgisiz zamir**)

Kimi insanlar yalnız kalmaktan **kimileri** kalabalıktan hoşlanır. (**belgisiz sıfat- belgisiz zamir**)

Bütün eserler ölümsüz olmak için yazılır ancak **birkaçı** başarılı olur. (**belgisiz sıfat- belgisiz zamir**)

Hiçbirimiz/ hiçbir arkadaşımızı yarı yolda bırakmayalım. (**belgisiz zamir- belgisiz sıfat**)

Bu gömlek sana yakışmadı **diğerini** alalım.
(**işaret zamir**)

Diğer öğrenciler benimle gelsin.(**belgisiz sıfat**)

Her şey çok güzel olacak. (**belgisiz sıfat- belgisiz zamir**)

4) SORU ZAMİRLERİ:
(**KİM, KİMİ, KİME, KİMDE, KİMDEN, KİMLER, KİMİN, NE, NEYİ, NEYE, NEREYE, NEREDE, NEREDEN, NERELER, NERENİN, NERE, HANGİSİ, HANGİNİZ, KAÇI, KAÇINIZ, KAÇA**)(-e, -de, -den ekleri- dolaylı tümleç bulunurken sorulan soruların hepsi soru zamiridir.)

Bu bardağı **hanginiz** kırdı?
Nerede oturuyorsun?/ **O kim** ya?
Kim bu gözlerindeki yabancı?
Kimi arıyorsun?/**Kim** geldi?
Kime geldin? / Bu araba **kimin**?
Sen **kimlerdensin**?
Hangimiz sevmedik çılgınlar gibi?
Nerde unuttum kalbimi acaba?

UYARI: Kimi insanlar tutarsızdır.(**belgisiz sıfat**)
Kim, nerede, ne yapıyor? (**soru zamirleri**)

Nereden geliyorsun?(**soru zamiri**)
Nereye böyle? (**soru zamiri**)

Kimden bahsettiğinizi anlayamadım. (**soru zamiri**)

Pazardan **ne** aldın? (**ayva aldım-soru zamiri**)
Bu vatan **kimin**? (**bu vatan bizim-soru zamiri**)

UYARI-1: NE ve NEDEN sözcükleri “**NİÇİN**” anlamına gelirse **ZARFTIR**.
Ne dönüp duruyor havada kuşlar? (**niçin- soru zarfı**)

Nereden sevdim bu zalimi? (**niye, niçin- soru zarfı**)

Kara kara **ne** düşünüp duruyorsun? (**niçin- soru zarfı**)

UYARI-2: Soru zamiri olan “NE” başka bir görevde kullanılabilir.

Bize **ne gün** geleceksin? (**hangi gün-soru sıfatı**)

5) DÖNÜŞLÜLÜK ZAMİRİ (KENDİ) İş yapan kişinin yerini tutar ya da pekiştirme görevini üstlenir.

Adamın **kendisi** geldi.(**şahıs**)
Kendi düşen ağlamaz. (**şahıs**)
Bu işi **ben kendim** yaptım.(**pekiştirme**)
Kendine cici bak. **Kendisi** böyle istedi.(**şahıs**)
Kendim ettim **kendim** buldum.(**şahıs**)

UYARI: “ KENDİ” tamlama kurarken tamlayan eki almaz.

Kendi arabası kapıda duruyor.
Kendi eliyle kendini ateşe attı.

EK BİÇİMİNDEKİ ZAMİRLER:

1) İYELİK ZAMİRLERİ:
İYELİK ZAMİRİ- İYELİK EKİ- TAMLANAN EKİ (TAMLAYANI DÜŞMÜŞ İSİM TAMLAMASI)

Elbise-**m** kirlendi. (benim elbisem)
İç-**imiz** de bir dış-**ımız** da! (bizim içimiz...)
Otobüs-**leri** yolda kaldı. (onların ...)
Söz-**ümüz** yarın akşam. (Bizim...)
Sağı-**m**, sol-**um** sobe!
Kadın-**ım**, kısrak-**ım**, karı-**m**-sın.
Varlığı-**ım**, varlığı-**ın**-a armağan olsun.
Karadut-**um**, çatalkara-**m**, çingene-**m**.
Ne mutlu Türk'**üm** diyene!

UYARI: sahiplik fiile gelirse şahıs eki olur.
Senin yanına geliyorum. (**şahıs eki**)

NOT: İyelik eki, isimlerin kime ait olduğunu bildiren ve sadece isimlere gelen çekim ekidir. Diğer adı sahiplik ve tamlanan ekidir. Yolun sonu görünüyor.(neyin sonu-aitlik) Kapının arkası örümcek bağlamıştı.(neyin arkası)

Burnu-**m**-a çiçek koku-**s-u** geliyor.

UYARI: “EMİNÖNÜ, OKMEYDANI, İNÖNÜ” bu özel isimlerde ek kalıplaşmıştır.

2) İLGI ZAMİRİ “-Kİ”

İlgi zamiri olan -ki eki, isimlere ve zamirlere tamlayan ekinden(-ın, -in, -im, -ım) sonra gelerek tamlanan durumundaki ismin yerini tutar. (-ku,-kü şekli yoktur)

Kuşların yemi- **kuşlarınki**
Bizim çiçeklerimiz- **bizimki**
Senin hayallerin- **seninki**
Masanın örtüsü eski **sehpamızınki** yeni.
Sizin sınıf birinci **bizimki** ikinci katta.
Sizinki bugün gelmedi.

UNUTMA: Türkçede üç “ki” vardır.(Bağlaç olan ki, sıfat yapan-ki, ilgi zamiri olan -ki)

Duydum **ki** unutmuşsun gözlerimin rengini.
(**bağlaç olan ki ayrı yazılır**)

Gel gör **ki** aşk beni neyledi? (**bağlaç**)
Sen say **ki** ben hiç ağlamadım. (**bağlaç**)

Masadaki çiçek- (sıfat yapan-ki bitişik yazılır.

Sizin perdeleriniz çok pahalı **bizimki** ucuz.
(**zamir -ki 'si bitişik yazılır.**)

Aşağıdaki soruları cevaplayınız.(sıfat)

Aşağıdakileri cevaplayınız. (**adlaşmış sıfat** çünkü -ki 'den sonra çekim eki gelir ya da bu ek kullanıldıktan sonra isim kullanılmazsa **adlaşmış sıfat** olur.)

UYARI: -ki eki işaret zamiri yapmaz.

UNUTMA: SOMBAHÇEMİ hep bitişik yazılır.

AYSEL SAVAŞ YILDIRIM